

Het broed- seizoen 2007 te Zeebrugge

een eerste impressie

Visdief - Koen Devos

Inleiding

Sinds 1997 doet het INBO onderzoek naar kustbroedvogels (sternen, meeuwen en plevieren) in de voorhaven van Zeebrugge. Deze langlopende monitoring vindt ondermeer zijn plaats in het aansturen van het beleid rond dit internationaal belangrijke broedgebied. Hierbij gaat niet alleen aandacht naar de aantallen van de verschillende soorten, maar ook naar het broedsucces en de voedsleecologie van (hoofdzakelijk) Grote Stern en Visdief. Gezien het veldwerk nog maar net is afgerond, is het nog wat vroeg om veel over de laatste twee zaken te kunnen vertellen. In wat volgt wordt een eerste impressie gegeven van wat het broedseizoen 2007 bracht.

Een valse start

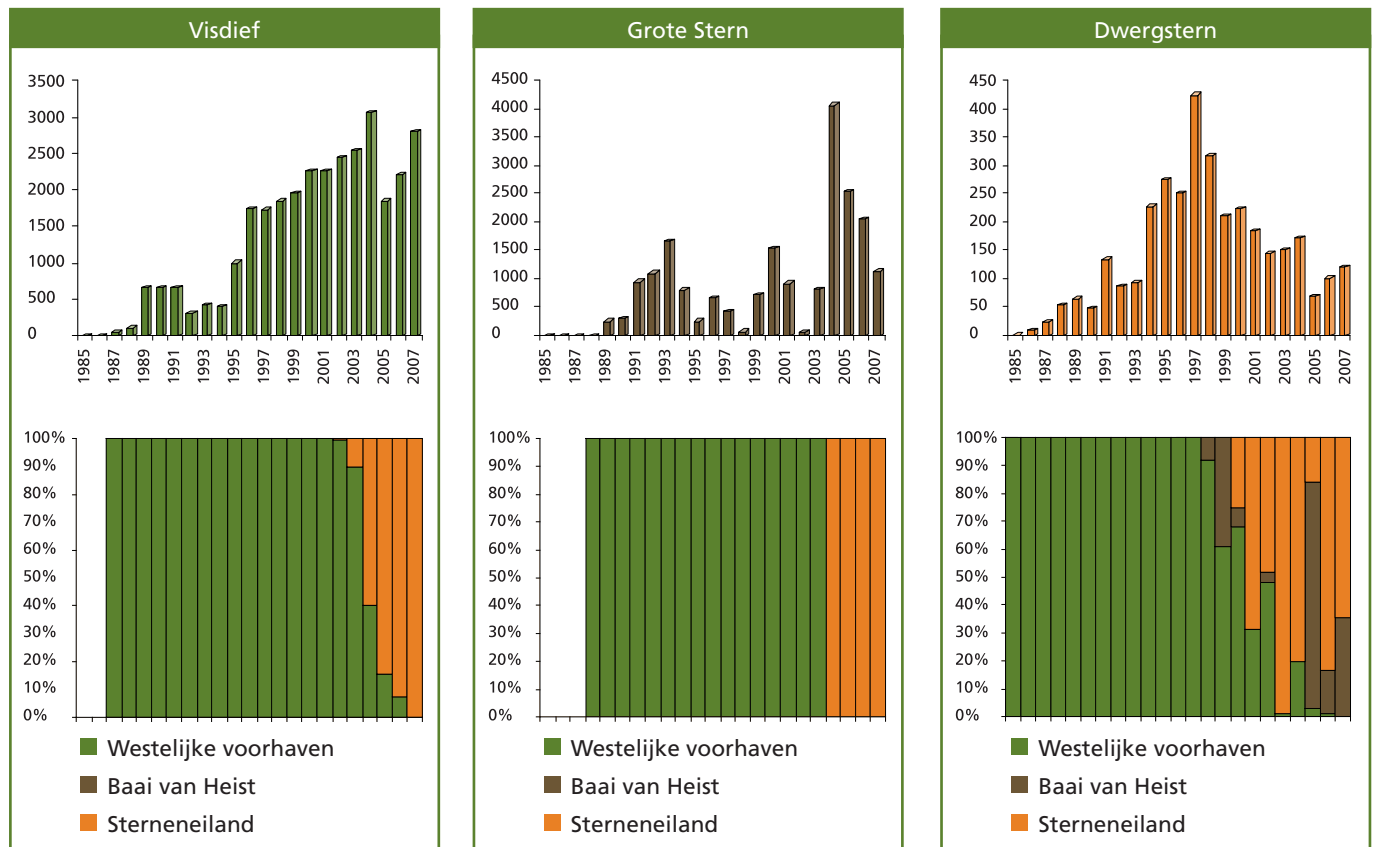
De aanloop naar het broedseizoen verliep wat moeizaam. Begin april leek alles er goed uit te zien met enkele honderden baltsende Kokmeeuwen boven het Sternenschiereiland aan de oostelijke strekdam. De aanwezigheid van een Kokmeeuwenkolonie is uitermate belangrijk gezien dit een vereiste is voor Grote Stern om te gaan broeden. Ze vertrouwen namelijk in hoofdzaak op de agressiviteit van deze voor de verdediging van hun nesten. Groot was de ongerustheid toen twee weken later bleek dat de Kokmeeuwen het eiland hadden verlaten met in hun zog de reeds aanwezige Grote Stern. Meer dan een week lang waren er nauwelijks vogels van enige soort te bespeuren. Het was pas toen de trek van Visdieven eind april echt goed op gang kwam en deze massaal het Sternenschiereiland begonnen te bevolken, dat ook de Kokmeeuwen en Grote Stern er opnieuw zin in kregen. Zo begon het broedseizoen met wat vertraging. Afgezien daarvan werd het echter een vrij succesvol seizoen voor de sternen.

De aantallen

Wat aantallen betreft deed vooral de Visdief het erg goed. Niet minder dan 2794 nesten werden geteld. Dit is het tweede hoogste aantal ooit, na 2004. Op drie koppels in de westelijke voorhaven na broedden alle Visdieven op het Sternenschiereiland, meteen een recordaantal na de 2043 nesten die er vorig jaar werden geteld. Grote Stern deden het met 1127 koppels beduidend minder goed dan in de drie

voorgaande jaren. De soort is echter gekend voor de vrij sterke aantalsfluctuaties op de broedplaatsen waarbij er vooral veel uitwisseling optreedt met het Nederlandse Deltagebied. Sinds 2004 broeden alle Grote Stern en op het Sternenschiereiland. In 2007 was dat niet anders.

De Dwergstern kende met 121 nesten een lichte stijging ten opzichte van 2006. De aantallen komen echter nog niet in de buurt van deze in de jaren '90 toen in de westelijke voorhaven tijdelijk grote oppervlaktes geschikt broedgebied aanwezig waren. Opnieuw broedde een deel van de Dwergsternen (43 koppels) in het Vlaams Natuurreservaat 'De Baai van Heist, net naast de voorhaven.

Uitzonderlijk voedselaanbod

Het meest opvallende aan het broedseizoen 2007 was het enorme voedselaanbod voor de stern en. Er werd door de oudervogels zoveel vis aangevoerd dat de kuikens het niet opgegeten kregen. De kolonie lag bezaaid met dode visjes, hoofdzakelijk kleine Haringen met hier en daar een enkele zandspiering en Sprot.

Waarnemingen vanuit de schuilhut bij de Grote Stern leerde dat het aangebrachte voedsel van dichtbij kwam. Daar waar Grote Stern en in andere jaren tot aan de grens met Frankrijk vlogen en soms meer dan een uur wegbleven alvorens terug te keren met een prooi, werden de vissen nu aan een véél hoger tempo aangevoerd. Meestal duurde het slechts enkele minuten vooraleer een oudervogel terug was met vis. Boven de havendokken en net buiten de strekdammen vloog het vol zoekende en duikende stern en van de drie soorten.

Voor de Visdieven en de Dwergsternen was het naar broedsucces ongetwijfeld een topseizoen waarbij opmerkelijk veel jongen overleefden. Het strand van het Sternenschiereiland zat halfweg juli vol met bedelende jongen. Voor langlevende soorten als stern en, die tot 30 jaar oud kunnen worden en vaak een laag broedsucces hebben, betekent dit een welkome 'boost' voor de populatie.

Aantalsverloop en verspreiding van Visdief, Grote Stern en Dwergstern in de voorhaven van Zeebrugge in de periode 1985-2007.

Kuiken van Grote Stern (ca 3 dagen oud), omgeven door niet opgegeten Haringen.

Hoeveelheid niet geconsumeerde vis aangebracht voor kuikens tussen 19:30u op 09/07/07 en 10:30u op 10/07/07 in een kolonie Grote Stern met ongeveer 85 jongen van 0 tot 3 dagen oud.

Grote Stern - Koen Devos

De Grote Stern kenden in het begin van het broedseizoen wel vrij veel predatie door Zwartkop- en Kokmeeuwen, maar eens die fase voorbij bleven ook van deze soort nagenoeg alle kuikens in leven. Zelfs de late broeders die jaarlijks rond half juni nog een kolonie vormen en hoofdzakelijk bestaan uit jonge vogels die eens komen 'oefenen', deden het opmerkelijk goed. Meestal overleven hun kuikens het niet omdat de ouders nog te weinig ervaring hebben, maar dankzij het uitzonderlijke voedselaanbod slaagden toch veel late vogels erin om hun jongen groot te brengen.

Andere soorten

Naast de drie sternensoorten herbergt de voorhaven van Zeebrugge nog een aantal andere in Vlaanderen zeer zeldzame broedvogels. Zo werden er in totaal 13 koppels Strandplevier en 8 koppels Bontbekplevier geteld. Net als vorig jaar kwamen er vijf koppels Tapuit tot broeden in het westelijke havengebied. Nu het 'bolwerk' van deze soort in de IJzermonding in Nieuwpoort nagenoeg verdwenen lijkt, is de Zeebrugse haven de enige plaats waar nog een dergelijke 'concentratie' wordt gevonden. Met de Kuifleeuwerik gaat het opvallend minder goed in Zeebrugge. Enkel in de Baai van Heist was dit jaar een koppel aanwezig.

Wat meeuwen betreft, werden er 15 nesten van Zwartkopmeeuw (waarbij er zoals vaak in Zeebrugge geen enkel jong werd grootgebracht), 17 nesten van Stormmeeuw (voor het eerst sinds 2004 broedden er twee koppels op het Sternenschiereiland), 388 nesten van Kokmeeuw (alle op het Sternenschiereiland), 1351 koppels Zilvermeeuw en 4009 koppels Kleine Mantelmeeuw geteld. De talrijke nesten van beide laatste soorten die in de westelijke voorhaven door Vossen werden gepreedeerd zijn hier niet bijgeteld.

Successtory

Het Sternenschiereiland werd sinds 2001 in verschillende fases opgespoten door de Afdeling Maritieme Toegang van de Vlaamse overheid en beheerd door de Afdeling Natuur en Bos, dit ter compensatie voor het verlies aan broedgebied in de westelijke voorhaven. Na het broedseizoen van 2008 wordt het in principe uitgebreid tot de vooropgestelde 22 ha. Tijdens de voorbije jaren herbergde Zeebrugge vaak niet alleen één van de grootste Europese sternkolonies, maar ook één van de productiefste. Dit laatste is hoofdzakelijk te danken aan het (voorlopig) erg grote voedselaanbod. Gebrek aan voedsel is iets waarmee veel zeevogelkolonies in de Noordzee tijdens de voorbije jaren te kampen hadden. Bovendien ligt het Sternenschiereiland in de beschutting van de haven wat er onder meer voor zorgde dat de storm die halverwege juli de jongen van een aantal Grote Sternkolonies in Nederland wegvaagde slechts een geringe invloed had. Dit alles wijst nogmaals op het uitzonderlijke belang van Zeebrugge voor deze soorten en de noodzakelijkheid om de uitbreiding van het Sternenschiereiland zo snel mogelijk te finaliseren.

Wouter Courtens, Eric W.M. Stienen & Marc Van de walle

wouter.courtens@inbo.be